

Socialinis modelis - alternatyva laisvai rinkai

Autorius SystemOperator
2012-12-20
Paskutinė kartą... atnaujinta 2012-12-20

Apie Norvegiją... sklando stereotipas, kad ši gerai gyvenanti, nes esė... turi daug gamtos iššteklių, tačiau tai netiesa, - sakė— neseniai Lietuvoje viešė—jusi didšiausios ir nuolat auganšios Norvegijos viešioje sektoriaus darbuotojų profesinšs sšjungos Fagforbundet atstovė— Anne K Grimsrud.

Pasak jos, šmonšs ten gerai gyvena dėl to, kad dar priešš atrandant naftšalis jau buvo socialiai orientuotas—lš diegtš socialinio dialogo principš, kš..., beje, padaryti toli grašu nebuvo lengva. Bet bšt dėl to, išš naftš gavybos gaunamos iššos nusšda ne keliose kišenšse, o naudojamoms visuomenšs labui.

Uš socialinš modelš teko pakovoti

Fagforbundet projektš vadovš A. K Grimsrud papasakojo apie situacijš... Norvegijoje, supašindino su savo atstovaujamos profesinšs sšjungos veikla. Anot jos, dar priešš 100 metš Norvegija buvo viena išš skurdšiausių Europos šališ. 1905 ji tapo nepriklausoma, o ketvirtasis praeito amšiaus dešimtmetis buvo pašymš—tas gana smurtingais konfliktais: streikais, lokautais ir pan.

Pavargš nuo smurto dvi šalys š darbuotojai ir darbdaviai š susšdo prie vieno stalo ir nusprendš, kad daugiau taip tšstis negali. Pavyko rasti bšdš... susitarti, tačiau tai, viešnios teigimu, tikrai nereikškia, kad nuo tada Norvegijoje nebuvo streikš, streikuoti darbuotojai turi teisš iki šiol ir ja naudojami.

Tašiau bendru sutarimu aprobuoti bendravimo ir sprendimš priš—mimo principai duoda gerš... rezultatš... Norvegija Jungtinš tautš reitinge pagal švairius kriterijus ušima pirmšias vietas.

A. K Grimsrud prisiminš, kad dirbdama Pasaulio banke Vašingtone apie 1990 metus su kolega buvo parengusi knygš... apie socialinš alies modelš, tačiau tuo metu labai garbinta laisvosios rinkos galia. O dabar Pasaulio banko atstovai atvykš Norvegijš..., pasak jos, negali patikšti, kad šis modelis vis dar veikia ir yra puiku alternatyva laisvai rinkai. štai ir Norvegijos premjeras Nobelio taikos premijos Europos Sšjungai šteikimo proga Osle sakš, jog Norvegijos modelis š tai, ko reikia Europai.

Pasipriešinta planams privatizuoti viešias paslaugas

Socialinis dialogo vertybšs, viešnios teigimu, yra demokratija, kuri remiasi aktyviu šmoniš dalyvavimu priimant sprendimus, jš štraukimas š veiklš... ir atsakaitomybš— humanitarine tradicija, pagršsta šsitikinimu, kad visi šmonšs išš prigimties yra geri; ir lygybe, tarpusavio pagalba bei pasitikšjimu. Dialoge nšra laimštojo ir pralaimštojo, t.y., priešš prieššos elemento, dialogas vyksta tada, kai tikrai vieni kitš klausome.

Virš 300 tškst. nariš vienijanšios Norvegijos profsšjungos atstovš sakš, jog trišalio dialogo modelis nacionaliniu mastu taikomas jau seniai, o savivaldybšse jš pradšta šgyvendinti tik priešš 15 m. To prireikš, nes tada labai intensyviai buvo pradšta kalbšti apie viešioje sektoriaus privatizacijš... Profesinšs sšjungos tuomet nusprendš, jog turi sukurti modelš, kuris realizuotš gyventojš teisš pasisakyti švairiais klausimais. 2006 m. startavo nacionalinš programa šVietiniš vieš paslaugš kokybš—šquot;, kurios partneriais tapo keturios nacionalinšs profsšjungos, Vyriausybš ir savivaldybiš asociacija. Ji šgyvendinama 130 savivaldybiš. šiu metu vykdoma antroji programos stadija, kurioje dalyvauja politikai, savivaldybiš administracijš, profesinšs sšjungš ir darbdaviš atstovai. Visi jie sutaria dėl bendro tikslo ir kartu link jo juda.

Nafta š ne panacšja

Trisdešimtis metš patirtš švairiuose projektuose Afrikos, Azijos šalyse turinti Anne K Grimsrud sako, jog mobilizavus šmones galima kurti labai konkreš... ekonominš naudš... šsitikinau, kad tiek turtingos, tiek skšalys pamiršta šmones, kurie gali kurti. Turime iššmokti tinkamai panaudoti šmogiškš...jš kapitalš...šquot;, - sakš ji.

Paklausta, kodšl Norvegija skiria tiek išš kitoms šalims (per metus skiriama mažšdaug 800 mln. eurš 1. Rytš Europos šališ, Lietuvai š 1 proc. šiš išš), kodšl jai tai ršpi, viešnia atsakš jog sšdime vienoje valtyje, nors ir skirtingose pozicijose. Norvegijos modelis, nepaisant kritikš, veikia ir yra gana optimalus sprendimas, juo ir norima pasidalinti, kad kitos šalys taip pat galštš susikurti panašiš gerovš. Mitas, kad Norvegija gerai gyvenanti tik dėl naftos, paneiginas, nes, anot pranešjos, vos 4 proc. iššios industrijos gaunamš išš patenka š alies biudšetš..., visa kita eina š specialš fondš... atkartoms.

Pagal lprofsajungos.lt